

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з навчально-методичної роботи

Карина НЕМАЙКАЛО

КОМПЛЕКСНИЙ ТРЕНІНГ

робоча програма

Галузь знань **28 Публічне управління та адміністрування**
Спеціальність **281 Публічне управління та адміністрування**
Освітній рівень **перший (бакалаврський)**
Освітня програма **Публічне управління**

Статус дисципліни **обов'язкова**

Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри
державного управління,
публічного адміністрування та
економічної політики

Наталія ГАВКАЛОВА

Харків
2023

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри державного управління, публічного адміністрування
та економічної політики

Протокол № 15 від 11.02.2023 р.

Розробники:

Болотова О.О., к.е.н., доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування
та економічної політики

Грузд М.В., к.е.н., доцент кафедри державного управління, публічного адміністрування та
економічної політики

Лист оновлення та перезатвердження комплексного тренінгу

Навчальний рік	Дата засідання кафедри розробника комплексного тренінгу	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

Анотація

Перехід до інформаційного суспільства вносить свої зміни в усі сфери життєдіяльності людини. Нині майбутній професіонал має вміти своєчасно, швидко та якісно обробляти великі обсяги інформації, оптимально вибираючи інформаційно-комунікаційні технології, володіти здатністю до професійної мобільності, соціальної активності та здатністю до постійного самовдосконалення, самореалізації, саморозвитку. Вирішення цієї проблеми багато в чому залежить від змісту і методики навчання майбутніх фахівців, це зумовило необхідність модернізації освіти, переосмислення теоретичних підходів і накопиченої практики роботи закладів вищої освіти.

Одним із найбільш перспективних напрямків організації навчального процесу в закладах вищої освіти є використання викладачами інтерактивних педагогічних технологій, які ґрунтуються на інтенсивному підході, мають практичну спрямованість, виховують у майбутніх фахівців спрямованість на самопізнання. Серед інноваційних технологій викладання в вищій школі можна назвати впровадження тренінгових форм навчання в процес навчання здобувачів вищої освіти.

Метою комплексного тренінгу є розвиток у студентів сукупності професійно-орієнтованих комунікативних компетентностей в сфері публічного управління та адміністрування.

Характеристика комплексного тренінгу

Курс	4
Семестр	8
Кількість кредитів ECTS	3
Форма підсумкового контролю	звіт

Структурно-логічна схема комплексного тренінгу

Пререквізити	Постреквізити
Етика бізнесу Менеджмент публічних установ і організацій Система публічного адміністрування Науково-дослідна практика	Переддипломна практика Дипломна робота

Компетентності та результати навчання комплексного тренінгу

Компетентності	Результати навчання
ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми	ПРН 3. Уміти усно і письмово спілкуватися іноземною мовою
ЗК 6. Здатність працювати у команді.	ПРН 4. Знати структуру та особливості функціонування сфери публічного управління та адміністрування.
ЗК 7. Здатність планувати та управляти часом.	
ЗК 8. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.	ПРН 5. Знати стандарти, принципи та норми
ЗК 6. Здатність працювати у команді.	

	діяльності у сфері публічного управління та адміністрування.
ЗК 7. Здатність планувати та управляти часом	ПРН 8. Розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та реалізації управлінських рішень
ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності.	
СК 3. Здатність забезпечувати дотримання нормативно-правових та морально-етичних норм поведінки	
СК 4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ	
СК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати	
СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування	
СК 12. Здатність організувати систему е-документообігу в публічних установах і організаціях	
СК 1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів	ПРН 11. Уміти здійснювати пошук та узагальнення інформації, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції
СК 11. Здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.	ПРН 12. Уміти налагодити комунікацію між громадянами та органами державної влади і місцевого самоврядування
ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України	ПРН 13. Використовувати методи аналізу та оцінювання програм сталого розвитку
ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	
ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	
ЗК 6. Здатність працювати у команді	
ЗК 9. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел	
ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії	
ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності	

СК 1. Здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів	
СК 4. Здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ	
СК 6. Здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій	
СК 7. Здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності	
СК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати	
СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування	
СК 12. Здатність організувати систему е-документообігу в публічних установах і організаціях	
СК 13. Здатність розробляти стратегічні документи розвитку систем на загальнодержавному, регіональному, місцевому та організаційному рівнях	
СК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати	ПРН 14. Уміти коригувати професійну діяльність у випадку зміни вихідних умов
СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування	
СК 12. Здатність організувати систему е-документообігу в публічних установах і організаціях	
ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України	ПРН 16. Використовувати дані статистичної звітності, обліку та спеціальних досліджень у професійній діяльності
ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	
ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	
ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії	
ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності)	
СК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати	
СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування	

ЗК 2. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина України	ПРН 17. На основі принципів системного аналізу та комплексного підходу готувати програмні документи щодо розвитку публічного управління та адміністрування
ЗК 3. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя	
ЗК 5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації	
ЗК 12. Навички міжособистісної взаємодії	
ЗК 13. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності)	
СК 8. Здатність готувати проекти управлінських рішень та їх впроваджувати	
СК 10. Здатність до дослідницької та пошукової діяльності в сфері публічного управління та адміністрування	

Програма комплексного тренінгу

Перед початком тренінгу слід розглянути особливості проведення кожного етапу тренінгу.

Структура тренінгу "Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадськості" складається з трьох частин.

Перший день тренінгу (перша частина) "Реалізація концепції *New Public Management* у контексті забезпечення соціальної відповідальності" розпочинають з того, що викладач має змогу нагадати студентам певні теоретичні аспекти у вигляді міні-лекції та різноманітних прикладних завдань, які дозволять зацікавити студентів та налаштувати їх на активну роботу. У ході роботи основний акцент слід робити на тому, щоб подолати відчуження, установити контакт між студентами за допомогою обговорення певних питань, обміну враженнями, які відповідають тематиці цього тренінгу. Необхідно приділити увагу питанням, що будуть розглядати впродовж тренінгу, а також слід визначити очікування учасників.

Основним етапом першого дня тренінгу є набуття навичок в оцінюванні суспільної корисності впровадження системи соціальної відповідальності органу місцевого самоврядування.

Другий день тренінгу (друга частина) "Набуття навичок в оцінюванні рівня соціально відповідальної поведінки суб'єктів підприємницької діяльності на основі даних соціально звітності" надає змогу визначити рівень соціальної відповідальності та систематизувати діяльність бізнес-організацій, дослідити особливості корпоративного, державного та міжнародного регулювання соціально відповідальної поведінки.

На *третій день тренінгу (третья частина)* студенти-учасники тренінгу мають набути навичок в аналізі розподіленої соціальної відповідальності системи органів державного управління в Україні та побудувати партнерську модель обміну ресурсами між державою та громадськістю як

результат ефективної взаємодії зазначених суб'єктів. Цей день є завершальним етапом проведення тренінгу, у якому відбувається підбиття підсумків.

Кожен день тренінгу має певні структурні етапи, серед яких обов'язковим завжди є вступ, привітання, основна частина, де студент має можливість зануритися в інтерактивний процес тренінгу та виконати певні прикладні завдання.

Для забезпечення повноти змісту й досягнення цілей тренінгу запропоновано ситуаційні завдання, які відповідають меті тренінгу і мають достатню складність. У ході надання ситуаційних завдань ураховано особливості учасників програми, їх погляди, стиль роботи, здатність до вияву активності й ефективності тощо.

Кожна частина тренінгу має своє змістове наповнення, упорядковане, відповідно до певних правил: подання нової інформації та її обговорення, відповідно до цілей тренінгу; аналіз складових частин наданої інформації; виділення проблеми, характеристика її впливу на поточну або подальшу діяльність публічних інститутів; пошуки шляхів вирішення проблеми, поліпшення чи модернізації діяльності та взаємодії публічних інститутів; аналіз запропонованих рішень та вироблення пропозицій щодо їх втілення; аналіз суб'єктивних вражень учасників та їх бачення ефективності досягнутих результатів. Дотримання вказаних правил забезпечено шляхом чіткої організації процесу тренінгового навчання, яка полягає у розподілі певних тренінгових процедур у часі.

Четвертий день тренінгу присвячений захисту звітів.

Методи навчання та викладання

У тренінгу широко використано методи, спрямовані на стимуляцію взаємодії учасників. Усі вони об'єднуються під назвою "інтерактивні техніки" і забезпечують взаємодію та власну активність учасників під час динамічного навчального процесу.

Робота в малих групах (у кожній частині тренінгу) – використовується з метою активізації роботи студентів при проведенні семінарських і практичних занять. Це так звані групи психологічного комфорту, де кожен учасник відіграє свою особливу роль і певними своїми якостями доповнює інших. Використання цієї технології дає змогу структурувати практично-семінарські заняття за формою і змістом, створює можливості для участі кожного студента в роботі за темою заняття, забезпечує формування особистісних якостей та досвіду соціального спілкування.

Мозкові атаки (у кожній частині тренінгу) – це метод розв'язання невідкладних завдань за дуже обмежений час. Сутність його полягає в тому, щоб висловити як найбільшу кількість ідей за невеликий проміжок часу, обговорити і здійснити їх селекцію.

Кейс-метод (у кожній частині тренінгу) дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд виробничих, управлінських ат інших ситуацій, складних конфліктних випадків, проблемних ситуацій, інцидентів у процесі вивчення навчального матеріалу.

Презентації – виступи перед аудиторією – використовуються для представлення певних досягнень, результатів роботи групи, звіту про виконання індивідуальних завдань, інструктажу, демонстрації нових товарів і послуг.

Рольові ігри (у кожній частині тренінгу) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні

в процесі розв'язання певної виробничої ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

Порядок оцінювання результатів тренінгу

Підсумкове оцінювання роботи студентів під час тренінгу здійснюється тренером індивідуально у формі підготовки та захисту звіту за 100-бальною системою.

У ході тренінгу викладачем оцінюється індивідуальна та командна робота студентів. Об'єктами підсумкового оцінювання роботи студентів під час тренінгу є: індивідуальна особиста участь кожного студента в усіх змістових етапах тренінгу; звіт за результатами участі у тренінгу, підготовлений групами відповідно вимогам до його структури, змісту та повноти; презентація звіту за результатами участі в тренінгу. Розподіл балів комплексного тренінгу наведено в табл.

Розподіл балів комплексного тренінгу

День тренінгу	Форми і види навчання	Форми оцінювання	Мак Бал
1	Міні-лекція "Соціально відповідальна поведінка публічних службовців, представників бізнесу та етичної поведінки громадськості"		
	Оцінювання рівня поінформованості студентів щодо основних вимог до соціально відповідальної поведінки публічних службовців, представників бізнесу та етичної поведінки громадськості.	опитування у формі тестування	10
	Аналіз принципів реалізації соціальної відповідальності в муніципальному управлінні урахуваючи положення Глобального договору ООН. Аналіз механізмів запровадження принципів соціально відповідальної поведінки в публічне управління та процеси надання публічних послуг. Визначення проблем імплементації міжнародних стандартів соціальної відповідальності у практику діяльності органів місцевого самоврядування. Визначення чинників неефективної взаємодії публічних установ та громадськості	презентація результатів рольової гри	5
	Здійснення соціального аудиту й підготовка корпоративної звітності за стандартом <i>GRI</i> . Визначення пріоритетних напрямів майбутніх витрат на програми корпоративної соціальної відповідальності. Розроблення плану подальших дій щодо вдосконалення організації соціальної відповідальності	виконання завдання	5

	<i>Самостійна робота.</i> Пошук та ознайомлення з інформацією щодо форм вияву соціально відповідальної діяльності суб'єктів підприємництва.		
2	Міні-лекція "Форми вияву соціально відповідальної діяльності суб'єктів підприємництва".		
	Оцінювання рівня поінформованості студентів щодо форм вияву соціально відповідальної діяльності суб'єктів підприємництва.	опитування у формі тестування	10
	Оцінювання рівня соціально відповідальної поведінки суб'єктів підприємницької діяльності на основі даних соціальної звітності, що дає можливість систематизувати діяльність бізнес-організацій щодо реалізації соціальних програм, оцінити ефективність кожної з них, так і діяльність загалом, отримати інформацію для ухвалення рішення на майбутнє	презентація результатів роботи малої групи	5
	Дослідження особливостей корпоративного, державного та міжнародного регулювання соціально відповідальної поведінки суб'єктів підприємницької діяльності	презентація результатів ділової гри	5
	Аналіз тенденцій соціально відповідальної поведінки українських суб'єктів підприємництва з метою виявлення чинників, які сприяють формуванню соціальної відповідальності українських підприємців та стримують цей процес, а також обґрунтування на цій основі перспективного стану соціальної відповідальності суб'єктів підприємницької діяльності в Україні	виконання завдання	5
	<i>Самостійна робота.</i> Пошук та ознайомлення з інформацією щодо соціальної відповідальності як фундаментальної складової частини системи суспільних цінностей соціально відкритої держави		
3	Міні-лекція «Соціальна відповідальність як фундаментальна складова частина системи суспільних цінностей соціально відкритої держави»		
	Аналіз статичної та ліберально-демократичної моделі реалізації соціальної відповідальності в державно-управлінському дискурсі.	виконання завдання	5

	Аналіз розподіленої соціальної відповідальності в системі органів державного управління в Україні. Побудова партнерської моделі обміну ресурсами між державою та громадськістю	виконання завдання	5
	Оцінювання умов і чинників підвищення соціальної відповідальності держави в Україні	опитування у формі тестування	5
4	Надання та презентація звіту за результатами участі	захист звіту	40
РАЗОМ			100

Підсумкова оцінка з комплексного тренінгу розраховується як сума набраних балів за виконання завдань, опитування у формі тестування, презентацій результатів ділових ігор, роботи малої групи та захисту звіту. Сумарний результат у балах складає: «60 - 100 балів – зараховано», «59 і менше балів – не зараховано» та заноситься у залікову «Відомість обліку успішності».

Рекомендована література

Основна

1. Малімон В.І. Комунікативні технології в публічному управлінні: навчально-методичні матеріали. – Івано-Франківськ, ІФОЦППК, 2018. – 51 с.

Додаткова

2. Гусєв А. Комунікативні технології інформаційного суспільства : монографія. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2020. - 142 с.

3. Bolotova O. O. Analysis of public relations in the context of public policy implementation in the country / O. O. Bolotova // Публічне управління та адміністрування у процесах економічних реформ : матеріали V Всеукр-ої наук.-практ. конф. з дистанційною участю, 24 бер. 2021 р. : тези допов. – Херсон : ДВНЗ «ХДАУ», 2021. – С. 238-240.

4. Bolotova O. Ways of improvement of public service in Ukraine / O. Bolotova // Публічне управління: проблеми та перспективи : матеріали міжнар. науково-практ. інтернет-конф., 25 жовт. 2019 р. - X. : ТОВ «Константа», 2019. – С. 21-25.

5. Азаренкова Г. М. Тренінгові технології навчання у практичній підготовці студентів (ділові та рольові ігри) : навчально-методичний посібник / За ред. д.е.н., доц. Н.М. Азаренкової, доц. Н. М. Самородової. - Львів : Новий світ - 2000, 2020. - 200 с.

6. Грузд М. В. Професійний розвиток публічного службовця / М. В. Грузд // Навчання публічних службовців : новітні тенденції та технології : матеріали наук.-практ. конф. за міжнародною участю, 31 жовт. - 1 груд. 2019 р., м. Київ. : К. : НАДУ, 2019. – Т. 1. – С. 76–78.

7. Грузд М. В. Участь інститутів громадянського суспільства в становленні держави соціального добробуту / М. В. Грузд // Право та державне управління. – Запоріжжя : Класичний приватний університет, 2019. – №2 (35). – Т. 1. – С. 174–180.

8. Зубрицька Т. Тренінг як метод професійно орієнтованого навчання / Т. Зубрицька, Л. Зубрицька // Нові технології навчання. - 2020. - № 94. - С. 143 - 149.

9. Інноваційні технології в сучасному освітньому просторі : колективна монографія / За заг. редакцією Г. Л. Єфремової. - Суми : Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2020. - 444 с.

10. Методичні вказівки до вивчення навчальної дисципліни «Тренінгова діяльність у закладі вищої освіти» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти за освітньою програмою «Педагогіка вищої школи» спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки денної та заочної форми навчання / Уклад.: Я. В. Топольник. Слов'янськ: ДВНЗ «Донбаський державний педагогічний університет», 2020. - 90 с.

11. Степаненко О. К. Тренінг як інноваційний засіб сучасної освіти / О. К. Степаненко, О. О. Отришко // Соціальна педагогіка. - 2019. - Вип. 19. - 152 - 154.

12. Тараненко Г. Г. Імплементация тренінгових технологій в освітній процес закладу вищої освіти як умова особистісного та професійного зростання майбутнього фахівця / Г. Г. Тараненко, О. В. Поправко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. - 2021. - № 74. - Т. 3. - С. 153 - 157.

13. Тренінгове навчання в закладі вищої освіти : навчально-методичний посібник [Електронний ресурс] / М. В. Афанасьєв, Г. А. Полякова, Н. Ф. Романова та ін. ; за заг ред. професора М. В. Афанасьєва. - Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2018. - 323 с.

Інформаційні ресурси

14. Жукова А. Тренінг як засіб формування лідерської компетенції у студентів коледжу [Електронний ресурс]. А. Жукова. – Режим доступу : <http://dspace.pdpu.edu.ua/bitstream/123456789/14138/1/Zhukova.pdf>

15. Комплексний тренінг «Соціальна відповідальність влади, бізнесу, громадськості» : сайт персональних навчальних систем [Електронний ресурс] / Режим доступу : <https://pns.hneu.edu.ua/course/view.php?id=8556>